

مقایسه حمایت سازمانی، تبانی و خشونت ادراک شده در میان داوران فوتبال ایران و عراق

چکیده

هدف از انجام پژوهش حاضر، مقایسه ادراکات داوران فوتبال در کشورهای ایران و عراق در خصوص متغیرهای حمایت سازمانی، خشونت و تبانی بود. روش پژوهش حاضر، توصیفی-مقایسه‌ای بود که به شکل الکترونیکی و از طریق پرسشنامه انجام شد. جامعه آماری کلیه داوران فوتبال شاغل در کشورهای ایران و عراق بود که سابقه قضاوت در لیگ برتر، مسابقات آسیایی و مسابقات جهانی را داشتند ($N=150$). نمونه آماری داوران فعال در لیگ برتر، مسابقات آسیایی و مسابقات بین‌المللی در فصل (۹۹-۰۰) در کشور ایران ۱۰۰ نفر و کشور عراق ۵۰ نفر بود و از روش نمونه‌گیری کل‌شمار استفاده شد ($n=150$). ابزار جمع‌آوری داده‌ها پرسشنامه اطلاعات فردی، پرسشنامه حمایت سازمانی ادراک شده (یونا هانگ، ۲۰۱۹)، تبانی ادراک شده (جوناس ویسچرز، ۲۰۱۹) و خشونت ادراک شده (آلون اکری، ۲۰۱۳) بود. داده‌ها با استفاده از آزمون‌های تی مستقل و تی تک نمونه‌ای تحلیل شد. نتایج حاصل از پژوهش نشان داد که متغیرهای حمایت سازمانی ادراک شده، خشونت ادراک شده و تبانی ادراک شده در داوران دو کشور ایران و عراق معنی‌دار بودند ($P=0/001$). خشونت ادراک شده و تبانی ادراک شده داوران ایرانی نامطلوب و داوران عراقی به صورت مطلوب ارزیابی شد. حمایت سازمانی ادراک شده نیز از سوی داوران هر دو کشور ایران و عراق بصورت معناداری نامطلوب ارزیابی شد. به منظور حمایت سازمانی و از بین بردن خشونت و تبانی در فوتبال، پیشنهاد می‌شود با اتخاذ برنامه ریزی اصولی در فوتبال پایه و قهرمانی و همچنین بوجود آمدن سیستم‌های نظارتی مناسب سعی در از بین بردن خشونت و تبانی شود.

واژه‌های کلیدی: داور، حمایت سازمانی، خشونت، تبانی، فوتبال

Comparison perceived Organizational Support, Collusion and Violence between football Referees in Iran and Iraq

Abstract

The aim of this study was to compare the perceptions of football referees in Iran and Iraq regarding the variables of organizational support, violence and collusion. The present research method was descriptive-comparative which was done electronically through a questionnaire. The statistical population was all football referees working in Iran and Iraq who had a history of refereeing in the Premier League, Asian Championships and World Cups ($N = 150$). The statistical sample of active referees in the Premier League, Asian competitions and international competitions in the season (99-00) in Iran was 100 people and in Iraq was 50 people who used the sampling method ($n = 150$). Data collection tools were demographic information questionnaire, perceived organizational support questionnaire, perceived collusion, and perceived violence. Data were analyzed using independent t-test and one-sample t-test. The results of the study showed that the variables of perceived organizational support, perceived violence and perceived collusion were significant in the judges of Iran and Iraq ($P = 0.001$). Perceived violence and perceived collusion were assessed as undesirable by Iranian judges and by Iraqi judges. The organizational support perceived by the Iranian referees and Iraq referees is significantly unfavorable. Data collection tools were personal information questionnaire, Perceived Organizational Support Questionnaire (Yuna Hong, 2019), Perceived Collusion (Jonas Vicchers, 2019) and Perceived Violence (Alon Acre, 2013). In order to organizational support and eliminate violence and collusion in football, it is suggested to try to eliminate violence and collusion by adopting basic planning in basic and championship football.

Keywords: Referee, Organizational Support, Violence, Collusion, Football

امروزه فوتبال به یک صنعت پردرآمد و پرهزینه تبدیل شده است. نقش داوران در کلیه رشته‌های ورزشی بخصوص فوتبال بسیار ضروری و حائز اهمیت است. زیرا آن‌ها بازی فوتبال را به عنوان گروه بی‌طرف، قضاوت می‌کنند (رالینگ^۱، ۲۰۱۷). داوران بخش جدایی ناپذیر از ورزش هستند که هم کیفیت بازی را بهبود می‌بخشند و هم امنیت برگزاری مسابقه و شرکت‌کنندگان را تضمین می‌کنند (کاسکلی و هایه^۲، ۲۰۱۳). با این حال شغل داوری، شغلی استرس‌زا است و داوران همواره با عوامل استرس‌زای متنوعی مواجه می‌شوند (ویت^۳، ۲۰۰۹). یکی از پیامدهای فشارها و استرس‌های شغلی، کاهش تعداد داوران فوتبال است که منجر به نگرانی هیئت حاکمه بین‌المللی فوتبال و فدراسیون بین‌المللی فوتبال^۴ شده است (سوانسون^۵، ۲۰۱۸).

با توجه به اهمیت وجود داور در بازی‌های فوتبال، باید تدابیر ویژه‌ای برای حفظ و افزایش رغبت آن‌ها به داوری اتخاذ گردد. یکی از این تدابیر حمایت سازمانی است. حمایت سازمانی بر اساس مبادلات اجتماعی صورت می‌گیرد (آیزنبرگر و همکاران^۶، ۱۹۸۶). طبق تئوری تبادل اجتماعی (بالائور^۷، ۱۹۶۴ و گولدر^۸، ۱۹۶۰)، کارکنانی که درک می‌کنند توسط سازمانشان حمایت می‌شوند، برای آن سازمان ارزش بیشتری قائل هستند و برای دستیابی به اهداف سازمان به طور فعالانه همکاری می‌کنند (یونا هونگ^۹ و همکاران، ۲۰۲۰). نتایج پژوهش‌ها حاکی از آن است که وجود افراد متعهد و وفادار در سازمان، افزایش مشارکت در کار، رضایت شغلی و توانمندسازی را در پی دارد (کالیداس و بهرون^{۱۰}، ۲۰۱۵، صفری و همکاران، ۲۰۱۸). صفری و همکاران (۲۰۱۸) نیز دریافتند حمایت سازمانی و اعتماد سازمانی ارتباط مثبت و معناداری با تعهد سازمانی دارد. از سوی دیگر نتایج تحقیق ریدینگر و همکاران^{۱۱} (۲۰۱۷) نشان می‌دهد که چهار درصد از داوران به دلیل تباتی و درگیری و

^۱. Raling at al

^۲. Kaskley and Haye

^۳. Veit

^۴. FIFA

^۵. Swanson

^۶. Eisenberger at al

^۷. Balaur

^۸. Goldner

^۹. Yuna&Hung

^{۱۰}. Kalidass, A. Bahron

^{۱۱}. Ridenger and warner and Tingel and Kim

بسیار درصد از آنها به دلیل عدم حمایت مقامات اداری، در حال انصراف هستند. تبانی^۱ به معنای تصمیم دو یا چند نفر برای انجام کاری خلاف می‌باشد (ملائی و همکاران، ۱۳۹۹، جمشیدی و همکاران، ۲۰۱۴). در ارتباط با تبانی و تنظیم نتیجه مسابقه، بایکو و همکاران (۲۰۰۷) قضاوت‌های ۵۰ داور را در ۵۲۴۴ مسابقه لیگ برتر فوتبال انگلستان بررسی کردند و دریافتند که قضاوت داوران در موقعیت‌های مختلف، متفاوت بوده و سوگیری-هایی در مسابقات وجود داشته است. بریتنی‌ال و همکاران^۲ (۲۰۱۹) نیز دریافتند پنج فاکتور در سوء استفاده و تبانی در داوران تاثیرگذار است که عبارتند از: (الف) خصوصیات شخصی، (ب) روابط، (ج) تأثیرات اجتماعی، (د) انتظارات سازمانی و (ه) فرهنگ. از جمله محیط‌های چالش برانگیزی که برای داوران ایجاد می‌شود، حضور قماربازانی است که طی مسابقه احساس می‌کردند تصمیمات داوران بر خلاف تیم آنها بوده است (تام وب و همکاران، ۲۰۱۹)، که بر نظرات داوران تاثیر می‌گذارد. در این راستا، لیدبم و پریکس^۳ (۲۰۰۷) بیان کردند، فشارهای اجتماعی ناشی از حضور تماشاگران بر رفتار داوران ایتالیا تاثیرگذار است. به طوری که در زمان پر بودن ورزشگاه از تماشاگران نسبت به زمانی که ورزشگاه خالی بود، داوران تنبیهات انضباطی بیشتری علیه بازیکنان اعمال کردند (بویکو^۴، ۲۰۰۷).

در کشور ایران، فوتبال یکی از ورزش‌های محبوب و پرطرفدار است که به عنوان ورزش اول کشور میان کودکان، نوجوانان، جوانان و بزرگسالان محسوب می‌شود (علیزاده و انتشاری، ۱۳۹۹). شایان ذکر است، از جمله مسائل مهم، که در سال‌های اخیر توجه پژوهشگران حوزه علوم ورزشی را جلب کرده است، بررسی علل پیدایش خشونت در فوتبال، خصوصاً خشونت علیه داوران در فوتبال است. بروز رفتارهای خشونت آمیز و پرخاشگرانه در مسابقات مختلف و با شدت‌های متفاوت قابل مشاهده است. عدم موفقیت تیم ورزشی، واکنش ورزشکارها، کادر فنی و مدیریتی تیم حریف، میزان اهمیت مسابقه، وضعیت میزبانی تیم‌ها، ازدحام از سوی افراد حاضر جهت تماشای مسابقه، نظم در اجرای مسابقه، سن پایین تماشاگران و ... از جمله علت‌های ظهور و بروز خشونت و پرخاشگری در ورزشکارها و تماشاگران علیه داوران می‌باشد (پورزرنگار، ۱۳۹۷). از میان ورزش‌ها، ورزش فوتبال بیشتر از سایر ورزش‌ها بازتاب مسائل هنجاری مانند خشونت و درگیری است

---

^۱ Conspiracy

^۲ Britney L at al

^۳ Lidbem and prics

^۴ Boyko

(خاقانی آور و همکاران، ۱۳۹۵). پور زرنگار (۱۳۹۷) در پژوهشی اظهار کرد، نحوه داوری، شکست تیم، نظم در ورزشکاران، سن تماشاگران از عوامل بروز خشونت در تماشاگران و بازیکنان است. به طور کلی می‌توان انتظار داشت با افزایش خشونت در ورزش، افراد علاقه‌شان نسبت به ورزش کم شود.

همچون ایران، در کشور عراق نیز فوتبال پرطرفدارترین رشته ورزشی است و فوتبال در هر دو کشور ایران و عراق بسیار به هم نزدیک است. فدراسیون فوتبال عراق، اداره تیم ملی فوتبال عراق و لیگ برتر فوتبال عراق را بر عهده دارد. (عزت قنای، ۲۰۱۹). با توجه به اهمیت ادراکات داوران از حمایت‌های سازمانی، خشونت و تبانی موجود در فوتبال بر عملکرد آن‌ها و همچنین با عنایت به نزدیکی مرز جغرافیایی، تشابهات فرهنگی و همچنین تشابه سبک فوتبال و ارتباطات گسترده داوران بین المللی فوتبال این دو کشور این تحقیق قصد دارد به مقایسه ادراکات داوران فوتبال در زمینه‌های حمایت سازمانی، خشونت، تبانی پردازد و در پی پاسخگویی به این سوال است که آیا بین ادراکات و تجربیات داوران دو کشور در متغیرهای حمایت سازمانی، خشونت، تبانی تفاوتی وجود دارد؟

روش‌شناسی پژوهش

پژوهش حاضر از لحاظ هدف کاربردی و از نظر نحوه گردآوری داده‌ها توصیفی - مقایسه‌ای بود و با استفاده از پرسشنامه انجام شد. جامعه آماری این پژوهش کلیه داوران فوتبال در کشورهای ایران و عراق بودند که سابقه قضاوت در لیگ برتر، مسابقات آسیایی و مسابقات جهانی را داشتند. بر اساس آمار کمیته داوران فدراسیون‌های فوتبال ایران و عراق جامعه داوران شاغل در لیگ برتر، مسابقات آسیایی و مسابقات جهانی به ترتیب در کشور ایران ۱۰۰ نفر و در کشور عراق ۵۰ نفر (در فصل ۹۹-۰۰) بود. در نمونه آماری این تحقیق به علت محدود بودن جامعه آماری، از روش نمونه‌گیری کل‌شمار استفاده شد. از مجموع پرسشنامه‌های توزیع شده در دو کشور ایران و عراق تعداد ۱۴۶ پرسشنامه (۹۷٪) مورد تحلیل قرار گرفت.

در این پژوهش از پرسشنامه محقق ساخته مشخصات فردی (جنسیت، سن، میزان تحصیلات، وضعیت تأهل، درجه داوری، سطح قضاوت، سابقه قضاوت و ملیت) استفاده شد. پرسشنامه استاندارد حمایت سازمانی یونا

هونگ^۱ (۲۰۱۹) که شامل ده گویه بود، برای سنجش حمایت سازمانی داوران استفاده شد. پرسشنامه استاندارد تبانی جوناس ویسچرز (۲۰۱۹) که شامل ده گویه بود برای سنجش تبانی در فوتبال کشورهای ایران و عراق، استفاده شد. پرسشنامه استاندارد خشونت و سوءاستفاده ادراک شده داوران آلون آکری (۲۰۱۳) که شامل شش گویه بود، برای بررسی خشونت ادراک شده داوران استفاده شد. روایی محتوایی و صوری پرسشنامه‌ها توسط ۱۰ نفر از متخصصان مدیریت ورزشی مورد تایید قرار گرفت. به منظور بررسی پایایی ابزار تحقیق، پرسشنامه نهایی بین ۳۰ نفر از داوران فوتبال توزیع شد. سپس با استفاده از آزمون آلفای کرونباخ ضریب پایایی برای پرسشنامه حمایت سازمانی ادراک شده ۰/۹، پرسشنامه تبانی ادراک شده ۰/۷۶ و پرسشنامه خشونت ادراک شده ۰/۸ به دست آمد. در این پژوهش از آمار توصیفی برای محاسبه فراوانی‌ها، شاخص‌های پراکندگی و مرکزی استفاده شد. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از آزمون‌های تی مستقل^۲ و آزمون تی تک‌نمونه‌ای^۳ استفاده شد. همچنین از آزمون کلموگروف اسمیرنوف^۴ برای سنجش نرمال بودن داده‌ها استفاده شد. داده‌ها پس از جمع‌آوری با استفاده از نرم‌افزار SPSS^۵ نسخه ۲۶ تحلیل شد. سطح معناداری در تمامی محاسبات آماری (۰/۰۵) در نظر گرفته شد.

یافته‌های پژوهش

شرکت کنندگان پژوهش حاضر، ۱۵۰ نفر بودند. میانگین و انحراف استاندارد متغیرهای تحقیق در جدول ۱ ارائه شده است.

---

^۲ . Independent-Sampl T Test

^۳ . One Sample T-Test

^۴ . Kolmogorov-Smirnov test

جدول ۱: میانگین و انحراف معیار متغیرهای پژوهش

داوران عراقی		داوران ایرانی		متغیرها
انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار	میانگین	
۳/۹۹۴	۲۱/۰۰۰	۴/۱۴۰	۲۴/۹۴۷	خشونت ادراک شده
۴/۳۱۵	۲۳/۳۰۰	۴/۶۹۸	۲۹/۲۲۹	تبانی ادراک شده
۸/۹۰۶	۲۷/۲۴۰	۶/۶۲۵	۱۹/۹۰۶	حمایت سازمانی ادراک شده

با توجه به جدول شماره ۱، مقادیر میانگین و انحراف معیار خشونت ادراک شده در داوران ایران $\pm 4/140$ و $24/947$ ، در داوران کشور عراق $\pm 3/994$ و $21/000$ بود. همچنین میانگین و انحراف معیار متغیر تبانی ادراک شده در داوران ایرانی $\pm 4/698$ و $29/229$ ، و داوران عراقی $\pm 4/315$ و $23/300$ ، میانگین و انحراف معیار متغیر حمایت سازمانی ادراک شده در داوران ایرانی $\pm 6/625$ و $19/906$ و برای داوران عراقی $\pm 8/906$ و $27/240$ بدست آمد.

جدول ۲: نتایج آزمون t مستقل برای مقایسه خشونت ادراک شده، تبانی ادراک شده، حمایت سازمانی ادراک شده از سوی داوران فوتبال در ایران و عراق

سطح معنی داری (p)	آماره (t)	درجه آزادی (df)	تفاوت میانگین	میانگین داوران عراقی	میانگین داوران ایرانی	متغیر
۰/۰۰۱	۵/۵۹۶	۱۰۲/۶۰۵	۳/۹۴۷	$21/000 \pm 3/994$	$24/947 \pm 4/140$	خشونت ادراک شده

۰/۰۰۱	۴/۳۵۶	۸۴/۲۷۹	۴/۰۸۹	۲۵/۱۴۰ ± ۵/۷۰۷	۲۹/۲۲۹ ± ۴/۶۹۸	تبانی ادراک شده
۰/۰۰۱	-۵/۱۳۰	۷۷/۹۷۳	-۷/۳۳۳	۲۷/۲۴۰ ± ۸/۹۰۶	۱۹/۹۰۶ ± ۶/۶۲۵	حمایت سازمانی ادراک شده

نتایج حاصل از جدول ۲، نشان داد که میزان خشونت ادراک شده و تبانی ادراک شده در داوران ایرانی به صورت معناداری بیشتر از داوران عراقی بود. همچنین، میزان حمایت سازمانی ادراک شده در داوران عراقی به صورت معناداری بیشتر از داوران ایرانی بود.

جدول شماره ۳: نتایج آزمون t یک نمونه ای برای تعیین خشونت اراک شده، تبانی ادراک شده و حمایت سازمانی داوران کشور ایران و عراق

متغیر	اسم کشور	میانگین	انحراف معیار	T مشاهده شده	درجه آزادی (df)	تفاوت میانگین‌ها	Test value	سطح معنی‌داری (p)
خشونت ادراک شده	ایران	۴/۱۵۸	۰/۶۹۰	۱۶/۴۴۱	۹۵	۱/۱۵۷	۳	۰/۰۰۱
	عراق	۲/۱۰	۰/۳۹۹	-۱۵/۹۳۰	۴۹	-۰/۹۰۰	۳	۰/۰۰۱
تبانی ادراک شده	ایران	۳/۳۴۷	۰/۵۲۲	۴/۶۴۹	۹۵	۰/۲۴۷	۳	۰/۰۰۱
	عراق	۲/۵۸۸	۰/۴۷۹	-۴/۱۱۱	۴۹	-۰/۴۱۱	۳	۰/۰۰۱
حمایت سازمانی	ایران	۱/۹۹۰	۰/۶۲۲	-۱۴/۹۲۷	۹۵	-۱/۰۰۹	۳	۰/۰۰۱
	عراق	۲/۷۲۴	۰/۸۹۰	-۲/۱۹۱	۴۹	-۰/۲۷۶	۳	۰/۰۳۳

نتایج حاصل از جدول ۳ نشان داد که، خشونت ادراک شده و تبانی ادراک شده از سوی داوران ایرانی بصورت معناداری نامطلوب است. خشونت ادراک شده ($M=۲/۱۰$) و تبانی ادراک شده ($M=۲/۵۸$) در داوران عراقی مطلوب ارزیابی شد. حمایت سازمانی ادراک شده از سوی داوران ایرانی بصورت معناداری نامطلوب است. همچنین با توجه به میانگین حمایت سازمانی ادراک شده در داوران عراقی کمتر از ۳ شده است ($M=۲/۷۲$)، وضعیت حمایت سازمانی ادراک شده از سوی داوران عراقی نیز بصورت معنی‌داری نامطلوب ارزیابی شد.

بحث و نتیجه گیری

هدف از انجام پژوهش حاضر، مقایسه ادراکات داوران فوتبال در کشورهای ایران و عراق در خصوص مولفه‌های حمایت سازمانی، تبانی و خشونت بود. نتایج پژوهش نشان داد وضعیت حمایت سازمانی ادراک شده در هر دو کشور ایران و عراق نامطلوب است اما در کشور عراق وضعیت حمایت سازمانی ادراک شده نسبت به

داوران ایرانی بهتر ارزیابی شد؛ احتمالاً شرایط فرهنگی و اقتصادی در این نتیجه تاثیرگذار باشد. پژوهش‌های پیشین حاکی از آن است، کارکنانی که حمایت بیشتری از سوی سازمان خود ادراک می‌کنند، برای آن سازمان ارزش بیشتری قائل هستند و برای دستیابی به اهداف سازمان به طور فعالانه همکاری می‌کنند (بالائور و گولدنر^۱، ۱۹۶۴). با این حال کاسکلی و هایه (۲۰۱۳) دریافتند حمایت سازمانی ادراک شده تأثیر قابل توجهی در قصد ادامه همکاری داوران با سازمان ندارد. با این همه اغلب شواهد نشان می‌دهند، داوران جهت رشد در داوری و حرفه‌ای شدن نیاز به حمایت سازمانی و دور بودن از درگیری‌ها (خشونت) دارند (تام وب و همکاران، ۲۰۱۹). کیلنلد (۲۰۱۷) دریافت اگر حمایت سازمانی در داوری وجود داشته باشد، داوران می‌توانند بهترین عملکرد خود را داشته باشند. در واقع داور زمانی همه انرژی خود را برای بهبود سازمان و موفقیت خود صرف می‌کند که سازمان به شکل کامل از آن حمایت کند. اگر حمایت سازمانی از داوران بیشتر شود، داوران به عنوان مرکز ثقل سازمان بهترین عملکرد خود را خواهند داشت و افراد بیشتری جذب سازمان خواهند شد. نتایج پژوهش حاضر نشان داد که میزان خشونت ادراک شده در داوران ایرانی به صورت معناداری بیشتر از داوران عراقی بود ($p=0/001$). همچنین خشونت ادراک شده از سوی داوران ایرانی بصورت معناداری نامطلوب و در داوران عراقی مطلوب ارزیابی شد. کیلنلد (۲۰۱۷) نیز دریافت که خشونت علیه داوران نه تنها از جانب جمعیت (تماشاگران) بلکه از جانب بازیکنان و مربیان نیز اتفاق می‌افتد و این موجب نگرانی سازمان می‌شود. علیزاده و انتشاری (۱۳۹۹) دریافتند عوامل فردی، شخصیتی، اجتماعی، محیطی، فرهنگی، اقتصادی، خدماتی و رفاهی تاثیر معناداری بر کاهش خشونت تماشاگران و بازیکنان دارند. به نظر می‌رسد نهادهای فرهنگ ساز در جامعه مثل آموزش و پرورش، صدا و سیما و نهادهای مدیریتی در باشگاه‌های فوتبال و همچنین کانون‌های هواداری در باشگاه‌ها می‌توانند نقش پررنگی در کاهش خشونت در ورزش به ویژه علیه

---

^۱ . Baleur and Goldner

داوران ایفا کنند. نتایج این تحقیق حاکی از آن بود که خشونت ادراک شده از سوی داوران فوتبال در ایران بیشتر از کشور عراق بود. با توجه به اینکه خشونت‌های ادراک شده از سوی داوران می‌تواند در قضاوت‌های آنان تاثیرگذار باشد، عدم مدیریت صحیح آن می‌تواند باعث آسیب به فوتبال شود. لذا مسئولان و مدیران مربوطه باید الزامات و قوانین انضباطی شدیدی را جهت جلوگیری از خشونت اعمال نمایند. همچنین می‌توانند با برگزاری جلسات مرتب با مقامات رسمی، مربیان، بازیکنان و باعث کم شدن و نابودی خشونت در فوتبال شوند.

یکی دیگر از یافته‌های این پژوهش، چگونگی ادراک داوران از تبانی در فوتبال بود. نتایج نشان داد میزان تبانی ادراک شده در داوران ایرانی به صورت معناداری بیشتر از داوران عراقی بود ($p=0/001$). همچنین وضعیت تبانی در فوتبال از سوی داوران ایرانی بصورت معناداری نامطلوب و از سوی داوران عراقی مطلوب ارزیابی شد. شواهد در ارتباط با تبانی نشان می‌دهد، فوتبال یکی از دستکاری شده‌ترین ورزش‌ها در جهان و بالاخص در اروپا است و همچنین چندین مورد تبانی در کشورهای مختلف مانند: اسپانیا و بلژیک گزارش شده است (گورس و چادویک، ۲۰۱۳). در کتاب سیاه فیفا^۱ (۲۰۱۲) بیان شده است که، ۹٪/۱۱ از بازیکنان فوتبال حرفه‌ای در اروپای شرقی برای تبانی در یک مسابقه نقش داشته‌اند و همچنین ۶٪/۲۳ از بازیکنان از موارد تبانی در لیگ خود مطلع بوده‌اند. نتایج پژوهشی در بلژیک نیز نشان داد که ۵٪/۱۴ از بازیکنان فوتبال غیر حرفه‌ای در حداقل یکی از مسابقاتی که شرکت کرده بودند تبانی کرده و یا مستقیماً با آن‌ها تماس گرفته شده است (سایت شبکه اجتماعی زمانتی^۲، ۲۰۱۸). ملائی و افروزه (۱۳۹۹) دریافتند مولفه‌های قانونی، اقتصادی، فشار عمومی، تعصب گرایی، روحیات ورزشکار، کنترل، حرفه‌ای‌گری، اجتماعی و ذات ورزش در ایجاد تبانی در ورزش

^۱ . Fifa pro book ۲۰۱۲

^۲ . Zamante

تاثیرگذارند؛ محققین به منظور از بین بردن تبانی در فوتبال راهبردهایی را پیشنهاد کردند. از جمله: اصلاح مدیریت مالی، آموزش، شفافیت، ساختار سازی و سامان‌دهی اجتماعی. بی توجهی مدیران ورزشی در کشور نسبت به پدیده تبانی در فوتبال نه تنها به توسعه آن دامن می‌زند بلکه می‌تواند موجب روی گردانی هواداران و حامیان مالی فوتبال شود و ضررهای جبران‌ناپذیری به این صنعت نوپا وارد سازد.

با توجه به نتایج پژوهش حاضر و همچنین نقش داوران در توسعه فوتبال، پیشنهاد می‌شود مدیران فدراسیون فوتبال تلاش کنند تا تدابیری اتخاذ کنند تا داوران فوتبال حمایت سازمانی بیشتری را ادراک کنند. شناخت انتظارات داوران از کمیته داواری و فدراسیون فوتبال می‌تواند به تامین این انتظارات یا بهبود ادارکات داوران کمک کند. از سوی دیگر چنانچه خشونت علیه داوران کنترل نشود، فوتبال ایران به زودی با کاهش تعداد داوران مواجه خواهد شد. بدیهی است عدم مدیریت خشونت در ورزشگاه‌ها نیز می‌تواند ضررهای جبران‌ناپذیری برای این رشته ورزشی به همراه داشته باشد. در تحقیقات پیشین کمتر به تبانی در فوتبال ایران پرداخته شده است. با توجه به ادارکات نامطلوب داوران از تبانی در فوتبال ایران، لازم است محققین آتی به شناسایی منشا و راهکارهای صحیح مقابله با آن به پردازند.

تشکر و قدردانی

نویسندگان این مقاله از تمامی افرادی که در پژوهش حاضر شرکت کردند، کمال قدردانی و تشکر را دارند.

- ١- Aargau e Pina, J, pesos, A, Areujeoa, D, and Maynard, M.T. (٢٠١٨). football refereeing: An integrative review, *psychology of sport and Exercise*, ٣٥, pp: ١٠-٢٦.
- ٢- Aragao e Pina, J. Margarida Passos, A. Maynard, T, and Sinval, J. (٢٠٢١). Self-efficacy, mental models and team adaptation: A first approach on football and futsal refereeing, *Psychology of Sport & Exercise*, ٥٢(١٠), pp: ١٧-٨٧.
- ٣- Brittany, L. Jacobsa, Jacob K. Tingleb, Brent. D, Mark A. Smith. (٢٠١٩). Exploring referee abuse through the lens of the collegiate rugby coach, *Sport Management Review* (٢٠١٩), ٢٣(١), pp: ٣٩-٥١.
- ٤- Boyko, R. H. Boyko, A. R. and Boyko, M. (٢٠٠٧). Referee bias contributes to home advantage in English premiership football, *Journal of Sports Science*, ٢٥(١١), pp: ١١٨٥-١١٩٤.
- ٥- Blau, P. M. (١٩٦٤). *Exchange and power in social life*, New York, NY: Wiley, pp: ٣٥٢.
- ٦- Cleland, J., O’Gorman, J., and Webb, T. (٢٠١٧). Respect? An investigation into the experience of referees in association football, *The International Review for the Sociology of Sport*, ٥٣(٨), pp: ٩٦٠-٩٧٤.
- ٧- Cunningham, I., and Simmons, P. (٢٠١٤). Skilled interaction: Concepts of communication and player management in the development of sport officials, *International Journal of Sport Communication*, ٧(٢), pp: ١٦٦-١٨٧.
- ٨- Demerouti, E. (٢٠٠٦). Job characteristics, flow, and performance: The moderating role of conscientiousness, *Journal of Occupational Health Psychology*, ١١(٣), pp: ٢٦٦-٢٨٠.
- ٩- Deal, C. J., Pankow, K., Chu, T. A., Pynn, S. R., Smyth, C. L., and Holt, N. L. (٢٠١٨). A mixed methods analysis of disciplinary incidents in men's soccer, *Sport Management Review*, ٢١(١), pp: ٧٢-٨٥.
- ١٠- FIFPro (٢٠١٢). FIFPro black book Eastern Europe– The problems professional footballers encounter: Research, Hoofddorp: FIFPro, <https://www.fifpro.org/en/industry/fifpro-black-book-eastern-europe>.
- ١١- Gorse, S., and Chadwick, S (٢٠١٠). Conceptualizing corruption in sport: Implications for sponsorship programmes, *The European Business Review*. <https://pureportal.coventry.ac.uk/en/publications/conceptualising-corruption-in-sport-implications-for-sponsorship--٢>.

- ١٢- Gorse, S., and Chadwick, S. (٢٠١١). The prevalence of corruption in international sport: A statistical analysis, Retrieved from [www.eu-ssa.org/essa_wp/wp-content/uploads/٢٠١٣/٠٨/The-Prevalence corruption in-International-Sport.pdf](http://www.eu-ssa.org/essa_wp/wp-content/uploads/٢٠١٣/٠٨/The-Prevalence%20corruption%20in-International-Sport.pdf).
- ١٣- Hong, E. Jeongb, Y. and Downward, P. (٢٠١٩). Perceived organizational support, internal motivation, and work–family conflict among soccer referees, *Managing Sport and Leisure*, ٢٤(١-٣), pp: ١٤١-١٥٤.
- ١٤- Lidbom, P. P. and Priks, M. (٢٠٠٧). Behavior under social pressure: Empty Italian stadiums and referee bias, *Economics Letters*, ١٠٨(٢), pp: ٢١٢-٢١٤.
- ١٥- Puller, A, and karaçam, A. (٢٠١٦). Identification the relation between active basketball classification referee’s empathetic tendencies and their problem solving abilities, *Universal Journal of Educational Research*, ٤(٨), pp: ١٩١٢-١٩١٧.
- ١٦- Ruling, C., Emrich, E., and Pierdzioch, C. (٢٠١٧). Why do referees end their careers and which factors determine the duration of a referee’s career? *Current Issues in Sport Science*, ٢(٤), pp: ١-١٣.
- ١٧- Ramos, R., Brauchli, R., Bauer, G., Wehner, T., and Hammig, O. (٢٠١٥). Busy yet socially engaged: Volunteering, work-life balance, and health in the working population, *Journal of Occupational and Environmental Medicine*, ٥٧(٢), pp: ١٦٤-١٧٢.
- ١٨- Voight, M. (٢٠٠٩). Sources of Stress and Coping Strategies of US Soccer Officials, *Stress and Health*, ٢٥(١), pp: ٩١-١٠١.
- ١٩- Webb, T. (٢٠١٨). Referees and the media: A difficult relationship but an unavoidable necessity, *Soccer & Society*, ١٩(٢), pp: ٢٠٥-٢٢١.
- ٢٠- Visschers, J, Paoli, L, and Deshpande, A. (٢٠١٩). Match-fixing: Football referees’ attitudes and experiences, *Crime, Law and Social Change* (٢٠٢٠), ٧٤, pp: ٧٧-٩٥.
- ٢١- Voight, M. (٢٠٠٩). Sources of stress and coping strategies of US soccer officials, *Stress and Health*, ٢٥(١), pp: ٩١-١٠١.
- ٢٢- Webb, T., Rayner, M., and Thelwell, R. (٢٠١٨). An explorative case study of referee abuse in English Rugby League, *Journal of Applied Sport Management*, ١٠(٢), [https:// doi.org/١٠. ١٨٦٦٦٦/JASM-٢٠١٧-V١٠-I٢-٨٨٣٤](https://doi.org/١٠.١٨٦٦٦٦/JASM-٢٠١٧-V١٠-I٢-٨٨٣٤).
- ٢٣- Warren, Ian. (٢٠١٥). Crime, deviance and doping: Fallen sports stars, autobiography and the management of stigma, *Current Issues in Criminal Justice*, ٢٧(٢), pp: ٢٧-٥٢.

- ۲۴- Webb, T, Dicks, M, Thelwell, R, and van der Kamp, J. (۲۰۲۰). An analysis of soccer referee experiences in France and the Netherlands: Abuse – conflict – and level of support, *Sport Management Review*, ۲۳(۱), pp: ۵۲-۶۵.
- ۲۵- Zamante (۲۰۱۲). Transfers, money and the social aspect in Belgian amateur football, Retrieved from www.slideshare.net/zamante/zamante-research-amateur-footb.
- ۲۶- Safari, Y., Asadi, M., Khalijian, S., Joursara, R. Analysis of relationships between organizational support, trust and organizational commitment among nurses. *Quarterly Journal of Nursing Management*. ۲۰۱۸; ۷ (۲): ۱۰-۱۶. [Persian].
- ۲۷- Kalidass, A. Bahron, A. The relationship between perceived supervisor support, perceived organizational support, organizational commitment and employee turnover intention. *International Journal of Business Administration*. ۲۰۱۵; ۶ (۵): ۸۲-۸۹.
- ۲۸- Alizadeh, E., Enteshari, F. Investigating the factors affecting the ways of expressing violence in spectators and football players. *Journal of New Research Approaches in Management and Accounting*. ۱۳۹۹; ۴ (۴۱): ۴۵-۵۷. [Persian].
- ۲۹- Khaghani Avar, F. A Study of Verbal and Virtual Violence of Football Spectators in Iran, *Journal of Educational Studies. Physical and Sports Sciences*. ۱۳۹۵; ۱ (۴). [Persian].
- ۳۰- Pourzarangar, J. Investigating the reasons for the aggression of football spectators in Rasht in stadiums and presentations Solutions to reduce it, a specialized scientific journal of new research approaches in management and accounting. ۱۳۹۷; ۲ (۵): ۸۰-۸۸. [Persian].
- ۳۱- Cuskelly, G., and Hoye, R.. Sport officials' intention to continue. *Sport Management Review*. ۲۰۱۳; ۱۶(۴), pp: ۴۵۱-۴۶۴.